

קרב רומני, 11 ביולי 1967

מאת תא"ל (מיל") אלי רהב

הקדמה

השבוע ימלאו 42 שנים לקרב רומני, הקרב הימי האחרון שניהל חיל הים לפני עידן ספינות הטילים. תיאור הלחימה והארועים שקדמו לה נכתבו מנקודת מבטי האישי, כמי שהיה באותו זמן סמפל"ג 914 והשתתף בקרב כמפקדן של הטרפדות. מאחר שלא נעשתה הקלטה של המי"ק בעת הלחימה, מובאים הדברים מן הזיכרון אך לאחר שיחות והתייעצות עם אנשים נוספים שנטלו חלק בקרב. כמו כן נעזרתי בספריהם של אלוף שלמה אראל, סא"ל יצחק שושן וסא"ל שמשון עדן. מאמר זה מוקדש לכל מפקדי וחיילי פלגה 914 בכל הזמנים.

הרקע לקרב

קרב רומני ארע ב-11 ביולי 1967, כחודש ימים אחרי מלחמת ששת הימים. בעקבות כיבוש חצי האי סיני התארכו מאוד חופיה של מדינת ישראל. שדות הדגה העשירים בצפון סיני, שעד אז היו סגורים בפני דייגים ישראלים, משכו אליהם ספינות מכמורת רבות שנזקקו להגנה. הדייגים המצרים, לעומתם לא הסכינו עם אובדן מקור פרנסתם, חזרו והמשיכו לדוג באזור אל עריש. למרות בקשות חיל הים, נמנע צה"ל מכיבוש צפון תעלת סואץ, והצי המצרי, שפינה את פורט סעיד במהלך המלחמה, חזר לפעול בו במרחק קצר מקו הפסקת האש, קו האורך 30-32 מזרח, שעבר דרך מוצב רומני.

לפני הכנסתן לשירות של ספינות הטילים כלל חיל הים בין היתר את שתי המשחתות "אילת" ו"יפו", הקורבטה "נוגה" ושש טרפדות. על כלי שיט אלה הוטלה משימת סיורי הביטחון מול חופי עזה וסיני. הסיורים התבצעו על ידי אחת המשחתות או אח"י "נוגה" או על ידי זוג ספינות טורפדו בפקוד מפקד הפלגה או סגנו.

המשחתות היו אוניות מלחמה רב-תכליתיות מהירות, המיועדות ללוחמה נגד אוניות שטח ונגד צוללות. חימושן כלל 8 טורפדות לא מתבייתים בעלי עומק שיוט קבוע לתקיפת אוניות גדולות וארבעה תותחי 4.5 אינץ' להתמודדות עם משחתות אחרות וספינות מהירות. אמצעי הלוחמה נגד צוללות כללו פצצות עומק במשקל 10 טון לערך. על אלו נוספו חמישה תותחי 40 מ"מ וארבעה מקלעי 0.5 אינץ' ללחימה נגד מטוסים ונגד כלי שיט קטנים. מערכת בקרת האש של התותחים הייתה מבוססת ראייה, ובלילה צריך היה לירות פגזי תאורה מתותחי ה-4.5 אינץ' כדי שהמכוון האופטי יוכל להתכוון אל המטרה. מצבן של שתי המשחתות לא היה דומה. אח"י "יפו" השתתפה במלחמת ששת הימים, אך אחותה אח"י "אילת", שסיימה שיפוף

כללי ואויישה תוך כדי המלחמה, טרם הספיקה לצבור ניסיון מבצעי. בינתיים שוחררו צוותי המילואים, והמשחתות הפליגו בתקן חלקי שלא איפשר את הפעלת כל התותחים. ספינות הטורפדו היו כלי שיט מהירים עשויים עץ באורך 26 מטרים. מבין שש הספינות של פלגה 914 שלוש היו בעלות מנועי בנזין ושלוש חדישות יותר בעלות מנועי דיזל "נפייר דלטיק". העוצמה הרבה של המנועים זוג המדחפים הגדולים יחסית לממדי הספינה העניקה לה יכולת תמרון מעולה ומהירות של 27 קשרים. למפקד הספינה לא הייתה שליטה ישירה במנועים. הפקודות מן הגשר הועברו אל המכונאים בחדר המכונות באמצעות טלגרף. רעש המנועים היה מחריש אוזניים, רמקולים בקושי נשמעו, והתקשורת בין המפקד לצוות נעשתה בסימנים מוסכמים של תנועות ידיים וצפצופי צופר. הכלל היה – מינימום דיבורים.

הטרפדות יכלו לשאת 2 טורפדות כל אחת. כך חומשו במלחמת ששת הימים ומשימתן הייתה להגן בפני משחתות מצריות תוקפות. אומנם כל אחת מהן יכולה הייתה לשאת פצצות עומק, אך הן חומשו כך רק במשימות נגד צוללות. ספינות הדיזל צוידו במכ"ם מיוצב ג'ירו מתוצרת "קלווין יוז", שהיה בעל עדיפות משמעותית על פני מכ"ם ה"דקה" המיושן יותר של ספינות הבנזין.

פלגת הטרפדות 914 השתייכה לבסיס חיפה, אז בפיקוד אל"מ יצחק סמברג, אך מרגע היציאה לים הייתה השליטה בידי מפקדת חיל הים שישבה בסטלה מאריס. הספינות עסקו בסיוור ביטחון שוטף, ונטלו חלק בפעולות חשאיות של הקומנדו הימי.

צוותי הספינות, מרביתם בוגרי בתי הספר הימיים, עברו יחד את המלחמה, היו מאומנים וידעו את מלאכתם. ככל שהדבר נוגע לטרפדות, כל יציאה לים הייתה כיציאה לקרב. התותחים נבדקו באש חיה ונשארו טעונים ומוכנים לירי, הצוותים מלאים, כשירות הספינות טובה ורמת המוכנות גבוהה.

הסיוורים בחופי עזה וסיני החלו מיד עם ההכרזה על הפסקת אש, ב-13 ביוני 1967. במהלך הסיוורים היו ספינות הבנזין חמושות בשלושה תותחי 20 מ"מ. ספינות הדיזל נשאו תותח 20 מ"מ בחרטום ותותח 40 מ"מ חשמלי בירכתיים. בנוסף לכך היו בכל ספינה שני מקלעי 0.5 אינץ' משני צדי הגשר.

הפלגות הסיוור הארוכות חייבו הנהגת חיסכון בדלק. ספינות הבנזין צרכו הרבה יותר דלק מספינות הדיזל, ולכן הותקנו על סיפונין מכלים מתנפחים. ה"בידונים" הגדילו אומנם במידה ניכרת את משך וטווח השיט אך גם את תחושת הפגיעות. רוב הסיוורים נעשו ביום. בלילה היו הטרפדות נערכות בקו אחורי, מדמימות מנועים ומקיימות תצפית בלבד. באזור היו מטרות רבות: סירות דיג מסוגים שונים, אך גם סירות ובהן פליטים וחיילים מצרים שברחו מערבה וחיילו גישה זהירה. הספינות המצריות נתפשו והובאו לאשדוד או הורחקו מערבה. הספינות הישראליות נדרשו לא לחצות את קו 20-33 מזרח שנקבע כגזרת חיץ לבטחון.

התקרית הלילית

מפגש בלתי צפוי עם טרפדות מצריות הביא את מפקדת חיל הים לבחון מחדש ולשנות את מתכונת הסיורים הימיים. התקרית ארעה באחד מלילות השבוע האחרון של חודש יוני, כאשר זוג טרפדות בנזין, ט-207 בפיקוד חיים גבע וט-208 בפיקודי כסמפל"ג, נמצאו במרחק 10 מייל מחוף אל עריש. שתי הספינות דוממו את מנועיהן, ובכל ספינה קיימו תצפית עין ומכ"ם כשיתר הצוות במנוחה. בשעה שתיים אחר חצות הבחנתי בתוך הפרעות המרכז של מסך ה"דקה" בשתי מטרות צמודות בטווח 500 מטרים, מפליגות בטור ומתרחקות מן החוף. לאחר זמן קצר נעלמו השתיים בכיוון צפון-מערב. ביצועי המכ"ם היו חלשים, וט-207 לא גילתה כלל את המטרות.

ההפתעה הייתה גמורה. לא היה ספק כי מדובר בטרפדות מצריות, כנראה מסוג P-183, כל אחת חמושה בשני תותחי 25 מ"מ דו-קניים ובשתי טורפדות, אשר חיל הים ידע על הימצאן בפורט סעיד. כניסת כלי שייט חמושים למים טריטוריאליים מהווה פגיעה בריבונות אך לא היתה זאת הצדקה מספקת לפתיחה באש. לא הייתי בטוח מה נדרש ממני. האם להשליך לים את מכלי הבנזין המתנפחים, שנראו לי כמפגע מסוכן, להתניע מנועים ולרדוף אחר המצרים שבלאו הכי יוצאים מן הגזרה? מאחר שלא היה בידי אישור מוקדם לפתוח באש, בחרתי להימנע מעימות. תוך כדי כך התרחקו ונעלמו הספינות המצריות, כשהן מותירות אצלי תחושה כבדה המלווה אותי עד היום.

לאחר התקרית קיים אלוף שלמה אראל דיון במשרדו, בו השתתף מספר מצומצם של אנשים וביניהם סא"ל יצחק קט, מפקד המשחתת אח"י "יפו", ואנוכי. מפל"ג 914, סא"ל משה אורן, נעדר מהפגישה מפאת מחלה. סא"ל קט התבקש להעביר את מסקנות הדיון למפקד אח"י אילת סא"ל יצחק שושן, שנעדר גם הוא מהדיון. למפקד חיל הים, שהכיר היטב את פלגת הטרפדות, לא הייתה ביקורת על התנהלות הכוח במפגש הלילי. הוא התרכז במציאת פתרון לבעיה המבצעית, איך להשיג עדיפות טקטית והפתעה למצרים בהיתקלות הבאה. למרות שלא היה כל מודיעין באשר למטרות הסיורים המצריים, היו כל הנוכחים תמימי דעים כי אסור לאפשר להם לעשות במימי סיני כבשלהם. הדעה הייתה כי סיורים אלה מסכנים לא רק את כלי השיט של חיל הים, כפי שכבר קרה, אלא גם את ספינות הדיג הישראליות וכוחות צה"ל ואזרחים בסיני. היה חשש כי הספינות המצריות יצרו קשר עם יושבי סיני וינחיתו בחוף חוליות קומנדו. לאיש מן הנוכחים לא היה ספק כי תפקידו של חיל הים למנוע זאת. אפשרות הופעתן בזירה של ספינות טילים מצריות מדגם "קומאר" או ירי טורפדות לעבר המשחתות הישראליות לא עלתה בדיון, ולאיש לא היה מושג על כך שהצי הרוסי עומד להגיע כפי שאומנם קרה.

בדיון הוחלט כי מעתה יבוצעו הסיורים בלילה על ידי משחתת זוג טרפדות, כשהמשחתת מפליגה בעומק הים וספינות הטורפדו בקירבת החוף. בשעות האור יחזרו הטרפדות לקו אחורי למנוחה, והכוח יעשה כל מאמץ שלא להתגלות. ההנחיות היו, כי טרפדות הבנזין לא ישאו יותר מכלי דלק רזרביים על סיפוניהן, ובמקרה של היתקלות באויב יעבור הפיקוד בשטח לידי מפקד המשחתת, בעל הדרגה הבכירה. כוונת מפקד חיל הים באותה פגישה הייתה שהמפקדים היוצאים לים יבינו את רוח הדברים, ושאלות שאי אפשר היה לענות עליהן לא נשאלו. כל המשתתפים בדיון ידעו כי המצב הוא אומנם הפסקת אש, אך ההיתקלות הבאה עם המצרים לא תעבור בלא ירי.

ראוי לציין כי לא יצא כל סיכום בכתב של הדיון, ולמרות שדובר על תיאום בין המשחתות לטרפדות להשגת שיתוף פעולה אפקטיבי ביניהן, לא נערך אחריו כל תכנון או תדרוך משותף. הפעם האחרונה בה נפגשו מפקדי הכוחות לצורך תרגול משותף הייתה חצי שנה קודם לכן, במתקן אימון טקטי במלטה. גם אז קרב משולב נגד טרפדות אויב לא נשקל ולא תורגל.

תורגלה שם לחימה בלב ים בין כוח של משחתות וטרפדות לבין ספינות טילים מצריות, הטקטיקה המומלצת למשחתות הייתה להתרחק 25 מייל לפחות מה"קומארים" או לסגור מייד לטווח של 5 מייל, שבו טיל ה"סטיקס" נמצא עדיין במסלול בליסטי ולא יכול להתבית למטרה. הטרפדות נדרשו להתקרב מיד אל ה"קומארים" ולהעסיק אותם באש תותחים כדי שאלה לא יוכלו להיערך לירי על המשחתות. למפקדי הטרפדות נאמר שהן מהוות מטרה קטנה מדי עבור טילי ה"סטיקס"- הייתה זאת הערכה שלא הסכמנו לקבלה.

הקרב

הסיורים הליליים המשותפים הראשונים עם אח"י "נוגה" ואח"י "יפו" עברו ללא אירועים מיוחדים. ב-10 ביולי הבחינה אח"י "אילת" בכניסת כוח ימי רוסי לנמל פורט סעיד, שכלל מספר משחתות וסיירת בפיקוד אדמירל. צעד זה נועד להרתיע את ישראל מביצוע פעילות צבאי באזור פורט סעיד והיה בעל חשיבות אסטרטגית רבה למצרים. לאחר הערכת מצב החליטה מפקדת חיל הים להימנע מחיכוך עם הרוסים. נשלח מברק אל סא"ל שושן, מפקד ה"אילת", המורה לו להישאר מזרחית לקו אורך 33E, כ-20 מייל מזרחה לאזור בו היה קודם. אחריו נשלח מברק נוסף, ובו הנחייה להקפיד על מילוי הוראות הפתיחה באש כפי שפורסמו בהודעה על הפסקת האש. בטרפדות התקבלה ההודעה על כניסת הכוח הרוסי, אך לא נדרשנו לשנות את אזור הסיור. מברק תזכורת בעניין הפסקת האש לא התקבל בטרפדות. אך היה ידוע וברור לכל המפקדים בפלגה 914 – כי אין לפתוח באש אלא אם המצרים יעשו זאת קודם.

ב-10 ביולי בשעות אחר הצהריים יצאתי לנמל אשדוד, אשר מאז סיום המלחמה שימש בסיס היציאה של פלגה 914. שם פגשתי את טרפדות הדיזל 203 בפיקוד רפי רז ו-204 בפיקוד קרן גיל שחזרו זה עתה מסיור. הבשורה כי הם לא מוחלפים ועליהם לתדלק ולהתכונן לסיור נוסף לא הייתה נעימה. התעלמתי מדעתם של המפקדים, כי יש צורך לאפשר מנוחה לצוותים. לספינות הדיזל הייתה עדיפות במכ"ם ובתוח 40 המ"מ, וביצוע הסיור האלים עם ספינות הבנזין לא בא בחשבון. הייתה זאת עדות למצבן הטכני והכשירות המבצעית הטובה של הטרפדות. לאחר תדרוך קצר יצאנו שוב לים, כש-204 משמשת ספינת הפיקוד. ביציאה מאשדוד בוצע ניסוי קנים, התותחים נשארו במצב דרוך, כשהניצרות פתוחות, בהתאם לנוהל הפלגה מבצעית. איזור הסיור נמצא כחמש שעות הפלגה מאשדוד, על קו אורך 32-50E, במרחק 5-10 מייל מהחוף. כשהתקרבו הטרפדות ליעדן התברר להן כי המשחתת התורנית, אח"י "אילת", כבר בסביבה.

במהלך הלילה התגלתה כ-5 מייל מהחוף מטרה קטנה הנעה לעבר פתחו המערבי של הברדאויל. היא זוהתה על ידי הטרפדות כסירת דיג מצרית קטנה. התעסקות איתה הייתה חושפת את הכוח ומכשילה את מטרת הסיור. ולכן המטרה דווחה למפקדת חיל הים ונעזבה. למחרת, ב-11 ביולי, העבירו הטרפדות את שעות האור בדממת מנועים ומנוחת צוות בקו אחורי, כ-30 מייל מזרחית לאזור הסיור, וכשירד החושך חזרו מערבה.

מערכת הקשר אורגנה כך שהסמפל"ג והמשחתת היו על ערוץ אחד, ערוץ אחר שימש לתקשורת בין הטרפדות, כל כלי השיט נמצאו גם על הערוץ החילי. הקשר היה תקין וללא הפרעות. בשעת הסיור נשמרה דממת אלחוט, הטרפדות והמשחתת היו בהאפלה מוחלטת, וכל כלי השיט קיימו תצפית מכ"ם. לקראת השעה 22:00 הודיע מפקד המשחתת לטרפדות על יציאת כלי שיט מצריים לים. היה זה מידע שהתקבל מחוליית הציתות, שכן המכשיר הנסיוני לגילוי שידורי מכ"ם הורד לתיקון.

כשעה מאוחר יותר נצפו במכ"ם, כ-15 מייל מפורט סעיד, שתי מטרות צמודות, הנעות מזרחה בטור עורפי. תנועה צמודה בטור ללא אורות היא מבנה קרבי המתאים לספינות

תותחים. מאחר שראיתי תמונה דומה בהיתקלות הקודמת, הייתי משוכנע כי מדובר בספינות הטורפדו שאנו מחכים להם. שתי הטרפדות הישראליות נכנסו מיד לעמדות קרב, כשכל כלי הנשק מאויישים.

דיווח על גילוי המטרות נמסר מהמשחתת למפקדת חיל הים. אלוף שלמה אראל כתב בספרו, כי שלח הוראה לסא"ל שושן לנתק מגע. שושן טוען, כי קיבל את המברק רק לאחר תחילת הירי. אל הטרפדות בפיקודי, מכל מקום, לא הגיע מברק כזה.

שושן הורה לי "היכנס עליהם". ראיתי על המכ"ם ב-204 שהמטרות נעות מזרחה, היישר לתוך המלכודת שלנו. הערכתי שהמצב משתנה לטובתנו והודעתי "אני מחכה". נשאלתי על ידי שושן "למה אתה מחכה?" עניתי – "שייכנסו". היה לי חשש שכאשר יגלו הספינות המצריות את נוכחותנו הן עלולות לפנות ולחזור לנמל. ידעתי כי מרדף שלנו אחריהן יופסק בקו הפסקת האש. ברצוני לציין שההמתנה לא הייתה מיועדת לכך שייכנסו למים הטריטוריאליים, היות והכניסה לא הייתה משנה את הוראות הפתיחה באש. הייתי בטוח שמפקד המשחתת מודע לשיקולים אלה, ולא הבנתי מדוע הוא ממחר לתקוף. בדיעבד התברר כי שושן פעל על פי מידע שגוי, לפיו המטרות הינן ספינות "קומאר" החמושות בטילי "סטיקס".

שושן לא חלק אתי את המידע השגוי על אופי המטרות, היות ולא היה קוד משותף לנושא ולא רצה להסגיר את נושא הציתות בדיבור גלוי. תוך כדי כך הוסיפו שתי הטרפדות הישראליות, ערוכות בטור עורפי, לנוע באיטיות צפונה, כדי להקטין את החזר המכ"ם. נגד המי"ק הפלגתי, רס"ל חכם, עמד מאחורי שולחן המי"ק וסימן את המטרות שנעו בקורס 080 מהירות 20 קשר.

סטר מצרי דגם פ-183.

מאחר שהסיק שושן כי מדובר ב"קומארים", בחר לסגור במהירות אל המטרות, כדי להימצא מתחת לטווח היעיל של טילי ה"סטיקס". סגירת המרחק הייתה פעולה בלתי הפיכה שמשמעותה המעשית היא התחלת הלחימה. לאחר ההתקרבות לא נותרה בידי המשחתת כל אפשרות זולת השמדת ה"קומאר". מפקד המשחתת לא יכול היה לבטוח במצרים כי יעמדו בכללי הפסקת האש ולא ישגרו לעברה טילים אם תנסה להתרחק. הבחנתי בהתקרבות ה"אילת" אל המטרות, וחשבתי כי אם לא ניכנס לפעולה עכשיו תעשה המשחתת

לבדה את המלאכה. לכן הכנסתי את הטרפדות להתקפה. תוך כדי כך "שיפרו" המצרים ב-5 מייל את מקומם מזרחה. עכשיו יהיה להן קשה מאוד לברוח.

הים היה שקט ונתוני הרוח והגלים לא היוו שיקול בבחירת כיווני התנועה והאש. הטווח אל המצרים נסגר במהירות, כשהטרפדות נעות ממזרח והמשחתת מצפון. מהירות הספינות הייתה כ-25 קשרים. כיוונתי את הספינה המובילה, ט-204, מחדר המכ"ם כשבגשר ניצב מפקדה קרן גיל, ומאחוריה – בטור עורפי ובטווח כ-50 מטרים – נעה ט-203 בפיקוד רפי רז. פתיחה באש כשהאויב באמצע תסכן את כוחותינו – צריך לקבוע גזרות אש. שאלתי את שושן, כמפקד הכוח "מה עושים?", תשובתו כמפקד המשחתת הייתה: "היכנס ביני ובינו". כך תיווצר גזרת ירי פתוחה לכיוון דרום וכך עשינו.

טווח הירי היעיל של תותחי הטרפדות, בלילה אפל, היה ידוע כפחות מ-1000 יארד (כ-900 מטרים), ואני החלטתי שהפתיחה באש תהיה מכל התותחים בזווית אדום (שמאל) 45 מעלות כ-800 יארדים מן המטרה מצפון לדרום. כיוון התותחים נעשה בעין בלבד. תותח 20 המ"מ לפני הגשר מנהג על ידי הכוון הרתום אליו, ויכול היה לירות עד כ-120 מעלות משני צדי החרטום. תותח ה-40 מ"מ מאחורי הגשר, שהופעל חשמלית, יכול היה להתכוון אל מטרה רק בזווית הגדולה מ-45 מעלות מהחרטום. לא היה שום אמצעי טכני לציון הכיוון מהמכ"ם, אלא רק בצעקות.

הפתיחה באש

המצרים הבחינו בשובל המבהיק, שהותירו אחריהן הטרפדות השועטות ופתחו לעברן באש. מאחר שכיוונו אל השובל, הייתה האש בלתי יעילה. אלי רגב, שהפעיל את תותח החרטום בט-203, סיפר כי כדורים נותבים רבים חלפו מעל ראשו וקצת מאחורי הטרפדת. הפחד, המלווה את רגעי האש הראשונים, התחלף בתחושת הקלה - לא נפגעים. דריכות אנשי הצוות על הסיפון, שנמצאו כבר למעלה משעה בעמדות קרב, הייתה מרבית. התותחנים רכשו את המטרה בעין וכיוונו אליה, מחכים להגעת הפקודה.

למטה בחדר המכ"ם לא ראיתי שהמצרים פתחו באש. יכולתי לרכז את כל מעייני במטרה. לאחר כשתי דקות נסגר הטווח ל-800 יארד ונתתי את הפקודה "אש". המטח שנורה מכל הכלים בו זמנית כוון תחילה אל הספינה המצרית המובילה ואחר כך אל הספינה השנייה. מעבר שני טורי הספינות זה על פני זה היה קצר. כווני ה-20 מ"מ ירו, הטענים החליפו את המחסניות, המחסניות התרוקנו והיה צורך לטעון מחדש. ליד כל תותח 40 מ"מ חשמלי עמד גם ימאי ובידו הגרזן כדי לעזור לנוקר החשמלי "לעבוד", אך לא היה צורך בכך. כשירות הספינות בכניסה לקרב ובמהלכו הייתה מלאה.

ביציאה משכתי מערבה על מנת לפתוח את קו האש למשחתת ולהיערך לחסימת הבריחה למצרים. תוך כדי כך הלך והצטמצם המרחק בין המשחתת לשתי הספינות המצריות, ובטווח קרוב מאוד היא ירתה פגזי תאורה והמטירה אש מתותחי ה-40 מ"מ ומקלעי ה-0.5. למצרים הייתה זאת הפתעה כפולה. קודם התקפת הטרפדות ממזרח ואחריה הסתערות המשחתת מצפון. הספינות המצריות נפרדו כשאחת ממשיכה מזרחה והשנייה פונה חזרה מערבה.

שושן ראה זאת ופקד: "אתה תיקח את המזרחי ואני את המערבי". תמרנתי את הטרפדות באיגוף דרומי חזרה. שאפתי שהמטרה תופיע שוב בצד שמאל ובאותה זווית, כוון תותח החרטום יישאר במקום אחד והטען לא יצטרך להתרוצץ סביב עם המחסנית הכבדה. המטרה נשמרה "במעגל אינדיאני". הכניסה לתקיפה נעשתה רק אחרי שהתקבל דיווח ממפקד ה-204 כי המחסניות טעונות. מחסניות ה-20 מ"מ כוללות 50 כדורים, שיש לטעון אותם בצורה נכונה אחרת המחסנית "מתהפכת" - כדור אלכסוני תוקע את כל היתר. נסים רומנו, סגן המפקד, היה על הסיפון ופיקח על הספקת התחמושת.

ההנחה הייתה שגם בט-203 נעשים הדברים באותו אופן. בספינה זו נתקע מקלע ה-0.5, אך הוא הוחלף על ידי רב המלחים עזרן שהחליף אותו עם המקלע מצד ימין. מאוחר יותר הסתבר שאלי רגב, הכוון של תותח החרטום בט-203, ביצע את פעולות הטעינה בעצמו משום שהטען קיבל פחד ונעלם. האלחוטן ב-203 עלה לסיפון לעזור לרגב בטעינה. בהמלצת מפקדו רפי רז הוענק לו צל"ש על ידי מפקד החיל והוא הועלה לדרגת רב"ט.

היות שבתקיפה הראשונה לא דווח על פגיעות באויב, הסקתי שטווח הירי גדול מדי, ולכן כיוונתי את התקיפה הבאה לפתיחה באש בטווח של 400 יארד, כדי להקל על התותחנים לפגוע במטרה. הפעם זיהו הכוונים את הטרפדת המצרית כבר ב-1000 יארד, אך פקודת האש ניתנה רק בהגיענו ל-400. כשהתרוקנו המחסניות הרחקתי את הטרפדות לטעינה מחדש. שושן, מפקד הכוח, התקשר כדי לשאול מה קורה. תשובתי הייתה: "יורים". לא היה יותר מה להגיד.

תשומת לבו של שושן התחלקה בין פיקוד על המשחתת לבין ניהול הקרב כולו, והוא מתאר בספרו כי נדרש ממנו לעבור פעמים אחדות בין הגשר הפתוח אל המי"ק הסגור.

בטרפדות, שהיו מאוישות במלואן, כל מפקד ספינה עמד בגשר הפתוח, נהג את ספינתו ושלט בתותחיו, מה שאיפשר לי כמפקד הזוג להתעסק רק בהובלת הטרפדות. לא הסרתי את עיני מהכלי המזרחי שנמסר לי כמשימה, העברתי הוראות למפקד ה-204 בקשר פנים ולרפי רז מפקד ה-203 בתג"ם. עד גמר הקרב לא התעניינתי כלל מה עושה ה"אילת" עם הטרפדת המצרית השנייה. כך ניטשו שני קרבות נפרדים במרחק לא רב זה מזה, כשגזרת האש של כוח אחד אינה מסכנת את זו של השני.

נערכנו לתקיפה נוספת. הפעם תכננתי לפתוח באש במרחק 200 יארד מהאויב. בדיעבד הייתה זו טעות. השאיפה הייתה לאפשר לכוונים לפגוע, אך כנראה שהמצרי עם הטרופדות החמושים בצמ"טים רצה להתנגש בנו. רפי רז, מפקדה המנוסה של ט-203, ששמר כל העת באדיקות את מקומו 50 מטרים מירכתי ה-204, נאלץ לבצע פנייה חדה שמאלה על מנת להימנע מהתנגשות במצרי שחלף לפני חרטומו. לאחר התמרון איבד קשר עין עם ה-204 המואפלת, והודיע לי בקשר כי אינו רואה את הספינה המובילה. למרות הסיכון שבדבר, הוריתי להדליק את אור הירכתיים ו-203 חזרה למבנה.

התרחקנו לטעינת תחמושת ונכנסנו לתקיפה רביעית. הייתה לי תחושה שהספינה המצרית האטה. נכנסנו שוב לירי בטווח קרוב. תוך כדי כך הראה לי פסח האלחוטן מברק מהמפקדה, שנכתב כנראה לפני תחילת הקרב, המורה לנו "לא להסתבך". עוד אני מנסה לעכל את תוכנה של ההודעה, זעזע גל הדף את הספינה. ההרגשה במי"ק הייתה שהספינה נפגעה, אך לא. מפקד הטרפדת, קרא לי "בוא תראה". עליתי וראיתי עמוד גיצים. מייד חזרתי מהגשר אל המי"ק. נוכחתי כי המטרה נעלמה מהמכ"ם.

באותו זמן לערך הושמדה הטרפדת המצרית השנייה על ידי המשחתת "אילת". מתיאור התנהלות המשחתת בספרו של שושן עולה כי עוצמת האש הרבה שלה לא נוצלה. המשחתת העדיפה להעסיק את האויב מצדה הימני, והשתמשה בזרקור רב העוצמה שהותקן בו. גם שם הייתה התקרבות יתרה ונסיון של המצרי החמוש בטורפדו להתנגש באילת. המצרי התפוצץ קרוב מאוד ושבריו פצעו אנשים על סיפון המשחתת.

הקרב הסתיים לאחר 25 דקות של לחימה. בטרפדות איש לא נפגע, וב"אילת" היו מספר פצועים קל. השעה הייתה כעת קרוב לחצות. הדלקנו זרקורים כדי לחפש ניצולים, אך עקב חשכת הלילה והעשן לא מצאנו איש. המשך השתהות במקום הגדילה את הסיכון לפעולת נגד מפורט סעיד. לאחר כמחצית השעה פנינו את השטח ורצנו לאשדוד בהרגשת סיפוק.

לאחר הקרב

קרב רומני היה מחויב המציאות. סיורי הלילה של הטרפדות המצריות מול חופי סיני, שתכליתם לא הייתה מובנת לנו אז, היוו סיכון של ממש לא רק לכוחות חיל הים באזור, כפי שארע ימים אחדים לפני הקרב, אלא גם לעשרות דייגי המכמורת שפעלו באזור ולחיילי צה"ל והאזרחים שנעו בצירי החוף. זאת ועוד, מניעת הסתננות מהים אל סיני הייתה אחת המשימות המוגדרות של חיל הים באותה עת.

המצרים היו נועזים בעצם ביצוע הסיורים שתכליתם אינה ידועה לנו גם היום. מפקדי הטרפדות היו אמיצים ולא ברחו כפי שחשבנו שיעשו. כאשר ראו שאינם פוגעים בתותחיהם נכנסו לנגיחת התאבדות שהייתה גורמת לנו נזק רב אם הייתה מצליחה. הניצחון בקרב הושג הודות לעדיפות הטקטית שנוצרה בצורה מושכלת ע"י מפקדת חיל הים, לחתירה למגע של מפקד הכוח, ולרמת הכשירות והמוכנות בטרפדות. לטרפדות היה זה הקרב האחרון והן ירדו מהבמה עם המטאטא על התורן. חיל הים הוכיח, למי שהיה ספק, את יכולתו לנצח את אויביו בקרב ימי – אות לבאות. שר הביטחון משה דיין, ששאף להימנע מחיכוך עם הרוסים, הסתפק בהודעה לקונית: "היה מפגש, המצרים פתחו באש ראשונים והם הושמדו".

לקריאה נוספת

שמשון עדן, **אנשי הברזל על ספינות העץ**. תל-אביב, הוצאת אפי מלצר בע"מ, 2000.
שלמה אראל, **לפניך הים**. תל-אביב, משרד הביטחון – ההוצאה לאור, 1998.
יצחק שושן, **הקרב האחרון של המשחתת "אילת"**. תל-אביב, ספרית מעריב, 1993.

http://www.bogreyam.org/maamarim/ArticleFull.asp?ID_Article=132